

DOĞU VE BATININ ORTA ZAMANINA
YOLCULUK

E-ISSN: 2564-680X

Haziran 2022 / June 2022

Yıl 5, Sayı 1 / Year 5, Issue 1

ATIF BİLGİSİ / REFERENCE INFORMATION

ABDAL, Barışcan, “Yüz Yıl Savaşları Bir Halk Tarihi”, (Kitap Tanıtım), *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, V/1, Haziran 2022, s. 224-227.

Makale Türü: Tarih Kitap Tanıtım

DOI No:

Geliş Tarihi / Received: 25 Mart/March 2021
Online Yayın: 26 Haziran 2022

Kabul Tarihi / Accepted: 20 Mayıs/May 2022
Published Online: 26 June 2022

**David Green, Yüz Yıl Savaşları Bir Halk Tarihi, çev. Mete Tunçay, Vakıfbank Kültür Yayınları, İstanbul, 2021, 389 sayfa (5 harita)
ISBN:978-325-744729-4**

Barışcan ABDAL^{1*}

¹*Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, İSTANBUL.*

* barisccan61@gmail.com

+ORCID: 0000-0003-4019-9889

David Green, Hundred Years War: A People’s History, Yale University Press, Cornwall, 2014, Pp. 340, 5 maps, ISBN: 978-0-300-13451-3

İngiltere ile Fransa arasında 1337-1453 yılları arasında aralıklarla devam eden ve XIX. yüzyıl tarihçileri tarafından Yüz Yıl Savaşları olarak adlandırılan veraset savaşları, bu tanımlama sebebiyle pek çok insanın zihninde uzun süreli savaşlar silsilesi şeklinde yer edinmiştir. XIX. yüzyıl siyasi tarihçiliğinin etkisinde biçimlenen Yüz Yıl Savaşları tarihçiliği, günümüz Geç Orta Çağ Avrupa tarihi çalışmalarında önemli bir yer teşkil etmektedir. XIX. yüzyıldan günümüze kadar pek çok tarihçinin İngiltere ve Fransa'nın ulusal kimlik inşası için dönüp baktıkları önde gelen dönemlerden biri olan Yüz Yıl Savaşları, günümüzdeki yeni tarih yaklaşımlarıyla birlikte iki krallık arasındaki çatışmalara bağlı olarak sadece siyasi ve askerî tarihin konusu olarak değerlendirilmemekte, sosyal, ekonomik ve kültürel değişim boyutlarıyla çok yönlü olarak incelenmektedir. Dünyada ve Avrupa'da bu alandaki çalışmalar uzun süredir devam etmekteyken, Türkiye'de Orta Çağ Avrupası üzerine çalışmalar henüz yaygınlaşmaya başlamış ve bu çalışmalar genel olarak çeviri faaliyetleriyle yürütülmektedir. Yüz Yıl Savaşları ise bu çeviri faaliyetlerinden yeterince nasibini almamıştır.

Kitabın yazarı olan David Green, Nottingham Üniversitesi bünyesinde Yüz Yıl Savaşları alanında çalışmalarını sürdüren bir tarihçidir. Green'in çalışmaları Yüz Yıl Savaşları'nın ilk faslına teşkil eden 1337-1360 yıllarını kapsamaktadır. Özellikle Poitiers Muhaberesi (1356) ve Kara Prens (III. Edward'ın oğlu) üzerine çalışmalar yapmaktadır. Bizim burada ele alacağımız "The Hundred Years War A People's History" kitabı ise ilk defa 2014 yılında yayımlanmıştır. Eserinin Türkçeye kazandırılmasıysa Yüz Yıl Savaşları çalışmaları özelinde ülkemizde bir ilk olma özelliği de taşımaktadır. Çalışmanın yakın sayılabilecek bir tarihte yazılması, bu alandaki ilgililerin çağdaş literatürdeki son tartışmaları ve yaklaşımları görmesi açısından oldukça değerlidir. Green'in "Yüz Yıl Savaşları Bir Halk Tarihi" adıyla çevrilen kitabı bize, bu dönemdeki muhabere zinciri dışındaki dünyayı görmemizde yardımcı olmayı hedefler. Bunun yanında birçok savaş tarihi eserinde göz ardı edilen sosyo-kültürel ve entelektüel yaşamı 10 bölüm içinde aktarmaya çalışır. Kitabın ana teması Yüz Yıl Savaşları boyunca İngiltere ve Fransa'da değişen ve gelişen askerî ve sosyal yapı üzerine kurulmaktadır. Green'in bu eserdeki ana amacının bu dönemin öyküsel bir anlatımından ziyade tarihin "öteki" tarafına ışık tutmak olduğu açıkça gözükmektedir. (Sayfa 40)

Bu alanda yazılmış farklı kitaplara göz attığımız vakit pek çok kez savaş anlatılarının büyük yer kapladığını ve bu dönemin çoğunlukla siyasi yönlerinin ele alındığını görmekteyiz. Yüz Yıl Savaşları alanında çalışmalar yapan, Anne Curry, Christopher Allmand, Andrew Ayton gibi yazarlar dönemi genellikle siyasi ve askerî seferler üzerinden incelerken Green'in bu kitabı bize dönemin sosyal, kültürel ve entelektüel dünyasını göstermeyi amaçlamakta.

Kitap Yüz Yıl Savaşları kronolojisiyle başlamaktadır. Green, giriş bölümüne geçmeden önce; soyağaçları, haritalar ve dönemle alakalı resimlere kitabında yer vermektedir. Bunlar okuyucuyu kitaba ve dönemin ruhuna hazırlama noktasında etkili araçlardır çünkü Yüz Yıl Savaşları, İngiltere ve Fransa arasındaki karmaşık soy ilişkileri ve dönemden döneme süregelen toprak değişimleriyle takip edilmesi zor bir hâl alabilmektedir. Okuyucuyu kitaba hazırlayan bu kısa bölümlerin ardından, yazar okuyucuya Yüz Yıl Savaşları'nın siyasi anlatımını içeren özet mahiyetinde bir giriş sunmaktadır. Bu bölümde savaşın sebepleri ve bazı sonuçlarına kısaca değinmektedir. Bu kısmın daha çok bir savaş anlatısına sahip olması aslında ilerleyen bölümlerde yazarın bu kısımlara neredeyse hiç değinmemesinden kaynaklanmaktadır.

Green'in doyurucu girişinin ardından, kitabın ilk üç bölümünü Orta Çağ Avrupası'nda özel yere sahip olan, hukukî olarak da tanımlanmış ruhban, aristokrasi ve avam adı verilen üçlü zümreye (Three Orders) ayırmakta ve bu zümrelerin Yüz Yıl Savaşları boyunca nasıl etkilediğini bize göstermek istemektedir. Green, bu üç zümreden yola çıkarak oluşturduğu "Şövalyeler ve Soylular" başlıklı ilk bölümünde özellikle Orta Çağ boyunca ön planda olan şövalyelerin ve soyluların

savaş üzerindeki etkilerini tartışmıştır. Bu bölümün ana tezlerinden biri yazarın daha sonraki bölümlerde de sıklıkla bahsedeceği üzere atlı süvarilerin savaştaki rollerinin giderek azalması ve askerî bir güç olarak etkisiz hale gelmeleri gibi görünmektedir. Geç Orta Çağ'da başlayan askerî ve stratejik gelişmelerin şövalyeliğe etkisi, Crécy (1346) ve Poitiers (1356) Muhaberelelerinden verilen örneklerle pekiştirilmeye çalışılmıştır. Green, şövalyeliğin bir ideal olarak soylular tarafından nasıl kullanıldığını İngiltere'de 1348 yılında III. Edward tarafından oluşturulan Dizbağı Nişanı üzerinden, Fransa'daysa 1350 yılında II. Jean tarafından oluşturulan Yıldız Birliği üzerinden aktarmıştır. İngiltere ve Fransa'da bu tip askerî nişanların ortaya çıkarılmasının sebebi şövalyeliğin bir askerî kurum olarak savaş alanlarında işlevsizleştikçe insanların zihninde daha da idealleştirilme çabası gibi durmaktadır. Böyle bir çabaya ihtiyaç duyulmasının nedeni ise sembollerin büyük önem arz ettiği Geç Orta Çağ dünyasında, insanların etrafında birleşebilecekleri ortak bir payda ve uğruna savaşabilecekleri bir ideal arama çabasından gelmektedir.

Kitabın ikinci bölümü üç zümre hiyerarşisinin en alt basamağında yer alan avam tabakasına ayrılmıştır. İngiltere ve Fransa'da özellikle köylüler benzer zorluklar yaşamış olsa da savaşın çoğunlukla Fransız topraklarında gerçekleşmesi ve İngilizlerin XIV. yüzyıl boyunca uyguladıkları "chevauchée" taktiği Fransız halkının doğrudan zulüm görmesine sebebiyet vermişti. "Chevauchée" İngilizlerin Fransız topraklarında giriştikleri yağma akımlarının genel adı olmakla birlikte bu yağmalar Fransızların savaşlar sırasında mali, lojistik ve moral açısından kötü duruma düşmelerinin en büyük nedenlerindendi. Fakat bu bölümde de sıkça değinildiği üzere Geç Orta Çağ köylüsünün sıkıntısı sadece Yüz Yıl Savaşları'ndan kaynaklanmıyordu; Büyük Kıtık (1315-17), Kara Ölüm (1347-52) ve art arda gelen diğer veba salgınları, her iki ülkede nüfusun yaklaşık yüzde 25'ini ortadan kaldırmıştı. Bu felaketlerle birlikte Yüz Yıl Savaşları'nın patlak vermesi halkların statüsündeki değişimleri tetiklemiş ve belli başlı isyanların ana nedeni olmuştur. İnsanların, krallıklarının kötü yönetimleri sonrası ayaklanması; Green için artan bir sınıf bilincini temsil etmekteydi. Green'in örnek verdiği üzere insanların yönetici sınıfa karşı çıkardığı iki büyük isyan; Fransa'daki Jacquerie İsyanı (1358) ve İngiltere'deki İşçi İsyanı (1381) Geç Orta Çağ Avrupası'nda köylülük ve serf statüsündeki değişimin en büyük çarklarındandı.

Üçüncü bölüm, Orta Çağ adını verdiğimiz neredeyse bin yıllık süre boyunca her zaman tartışma konusu olan ve tüm kurumlarda etkisini hissettiren Kilise kurumu ve din adamlarına ayrılmıştır. Geç Orta Çağ boyunca büyük bir idari kriz yaşayan Papalık, 1309 yılında önce Roma'dan Avignon'a taşınmış ardından 1378 yılındaki Büyük Bölünme ile Roma ve Avignon'da iki ayrı Papalık merkezi ortaya çıkmıştır. Green'in için Kilise'nin bu karmaşık durumu Orta Çağ entelektüel dünyasında büyük değişimleri neden olmuştur. Çünkü Kilise, Orta Çağ tarih yazıcılığının ana unsuruydu ve krallık propagandalarının halka ulaşmasında çok önemli rol oynuyordu. Kilise aynı zamanda siyasi ve hukuki meşruiyet kaynaklarının başında geldiğinden dolayı savaş için meşruiyetin sağlanmasında başvurulan önemli bir kurumdur. Green, iki ülke arasında barış için çabalayan ünlü Fransız asker ve yazar Philippe de Mézières'den (1327-1405) alıntı yaparak İngiltere ve Fransa arasındaki sorunların Papalık'taki bölünmeye de yansıtıldığını söylemektedir. Green, tüm bu siyasi çatışmanın İngiliz ve Fransız kiliselerin ulusallaşmasında önemli bir rol oynadığını, kiliselerin savaş boyunca maruz kaldığı zor durumla birlikte geçirdiği değişimi anlatmaktadır.

Orta Çağın üç zümreden oluşan yapısının ele alındığı ilk üç kısmın ardından dördüncü bölüm İngiltere ve Fransa arasında XIV. yüzyılın sonunda kurulmaya çalışan barış ortamını ele almaktadır. Yüz Yıl Savaşları, adı itibarıyla okuyuculara savaşın hiç durmadığı bir muhabere silsilesi izlenimi verse de belli dönemlerde krallıklar savaştan ziyade barışı tercih etmek durumunda kalmışlardır bunun nedeni iki krallığın içerisinde buldukları siyasi iç karışıklıklar iki

tarafın da savaşı sürdürmesini zorlaştırmaktaydı. İngilizlerle Fransızlar arasında barışın sağlanması oldukça meşakkatli bir durumdu çünkü iki tarafın uzlaştığı bir müzakere ortamını sağlamak kolay olmayordu. Her iki taraf bir ateşkes için uzlaşmış olsa bile Fransa topraklarındaki paralı askeri birliklerin (Free Companies) başına buyruk saldırgan tutumları barış durumunu daha da zora sokmaktaydı (Sayfa 150). Yine Green bu bölümde, İngiliz Hatfield Regis keşişi John Lydgate (1370-1450), Venedikli ünlü kadın yazar Christine de Pizan (1364-1430) ve Philippe de Mézières'dan örneklerle barışın ne kadar arzulandığını göstermeye çalışmaktadır. Ancak çeşitli dönemlerde girişilen bu barış hareketleri olumsuz sonuçlanmış veya kısa sürmüştür.

Green, beşinci bölümde “Kralların Deliliği” başlığı altında İngiltere ve Fransa Krallıklarının Yüz Yıl Savaşları boyunca geçirdikleri evrimi göstermeye çalışmaktadır ve bunu yaparken bu iki krallığın hükümdarlarına ayrı ayrı odaklanmaktadır. İngiltere ve Fransa'daki iktidar çatışmalarıyla bunun krallıkların geleceğini nasıl etkilediği bölümün ana temasını oluşturmuştur. Kuşkusuz iki krallığın değer algıları ve yönetsel anlayışları birbirinden farklıydı. Bu sebeplerden ötürü kralların yaşadıkları herhangi bir olumsuz durum savaşın gidişatını kökünden etkilemekteydi. Yazar bu duruma örnek olarak; VI. Charles'ın delirmesi ve Fransız İç Savaşı'yla birlikte V. Henry'nin Normandiya'yı fethini vermektedir. Bu bölüm bir bütün içinde krallıkların sembolleştirdiği dünyayı tasvir etmekte ve bununla birlikte iki krallığın nasıl bir ayrıma düştüğünü gözler önüne sermektedir. Bunun yanında Green, kralların sahip oldukları statü ve temsil ettikleri ideallerle, İngiltere ve Fransa Krallıklarının siyasetinde kral rolünün ne denli önem teşkil ettiğini hukuki ve sembolik örneklerle okuyucuya aktarmaktadır.

Green'in on bölümden oluşan bu kitabında muharebelere geniş yer verdiği tek kısım altıncı bölümdür. Yüz Yıl Savaşları'nın en önemli olaylarından Agincourt Muharebesi (1415), Normandiya'nın Fethi ve V. Henry dönemini (1413-1422) içeren bu bölüm, İngilizlerin o dönemdeki mutlak zaferinin neden ve sonuçlarını bizlere açık bir şekilde göstermektedir. Bu bölümün ana ilerleyiş noktası Geç Orta Çağ ve Yüz Yıl Savaşları boyunca muharebelerdeki taktiksel değişimle birlikte süvarilerin eskisi kadar gücünü gösterememesi ve teknolojik gelişmelerdir. Green, kitap içinde de pek çok kez tekrarladığı ve Crécy, Poitiers, Agincourt Muharebelerinden de örneklerle at üstündeki ağır zırhlı şövalyelerin devrinin artık yavaş yavaş geçtiğini belirtir. İngiliz galibiyeti ile sonlanan bu savaşlar öncesinde İngilizleri savaşta kazanmalarında ana faktörlerden stratejik olarak yenilikler aramasının nedenini ise İskoçlara karşı kaybedilen Bannockburn Muharebesi'ndeki yenilgiye bağlamaktadır. Fransızlara İngilizlerin bu stratejik yeniliklerine pek çok kez kendi yaptıkları (Lunalonge 1349, Taillebourg 1351, Ardres 1351, Mauron 1352) yeniliklerle karşılık vermeye çalışsalar da başarılı olamamışlardır (Sayfa 192). Ordu içindeki kuvvet dağılımı ve taktiklerin değişiminin dışında, teknolojilerin de gelişmesi krallıkların muharebelere olan bakış açısının da yavaş yavaş değişmesine neden olmuş; artık bu dönemden itibaren iki krallıkta da kalıcı ordular oluşturulmaya çalışılmıştır (Sayfa 193). Bölümün ilerleyen safhasındaysa iki krallığın bu askerî dönüşüm içinde ne tür adımlar izlediği tartışılmıştır. Bunların dışında herhangi bir savaş durumunda krallıkların asker toplaması, lojistiği, büyüklüğü ve ekonomisi hakkında bilgiler verip değişen askerî yaklaşımla birlikte yeni kurulmaya başlayan orduların özelliklerinden söz edilmiştir. Tüm bu bilgilerin okuyucuya aktarılmasının ardından yazar, bu bölümün alt başlığına adını veren 1415 yılına geri dönmekte ve Agincourt Muharebesi'nin anlatımını bize sunmaktadır. Bu bölümde ayrıca barutlu silahların, Yüz Yıl Savaşları'nın ancak son safhasına yetişebildiği görüldüğü gibi, bu silahların Fransızların savaşın gidişatını değiştirmesinde ne denli önemli rol oynadığı da anlatılmaktadır. Ayrıca Green, bu teknolojik avantajla birlikte Fransız kumandanlar Jean (1390-1463) ve Gaspard Bureau (?-1469) kardeşlerin barutlu silah kullanımındaki maharetleri üzerinden

Fransızların 1415'te İngiliz okçularının gücüyle kaybedilen topraklarını 1450'lerde nasıl geri alındığının anlaşılmasını sağlamıştır.

“İşgal” başlığını taşıyan yedinci bölüm kitabın ana tezlerini içinde barındırmaktadır. Green'in, bundan önceki bölümlerde satır aralarında bahsettiği ulusal kimlik inşasının Yüz Yıl Savaşları'nın bir sonucu olarak ortaya çıktığı fikri, artık bu bölümde açıkça Green'in ortaya attığı bir tez olarak savunulmaktadır. Buna örnek olarak VII. Charles'ın Normandiya'yı yeniden fethi sırasında aldığı yerel desteği göstererek Fransa'da ulusal bir kimliğin geliştiğini iddia etmektedir. Ancak Green, Fransız halkının İngiliz işgaline karşı verdiği bu reaksiyonun “*xenophobia*”dan (Yabancı düşmanlığı) farkını tam olarak ortaya koyamamıştır. Bunun yanında iddia edilen ulusal kimlik inşasının İngiltere'de nasıl gerçekleştiğine dair de doyurucu kanıtlar sunamamaktadır. Bu bölümde ortaya konan bir diğer görüş ise “İngiliz Kolonizasyonu” olmuştur. Green, bu tezinin gereğince İngilizlerin ana karası dışında elinde bulundurdukları topraklara sürekli olarak “*koloni*” adını vermektedir. Green, “işgal” altındaki bölgelerin yönetimi ve bölge halkının buna tepkilerini bu bölümde örneklemektedir ama bu bölgeleri koloni yapan kastasları belirtmekte zayıf kalmış gibi gözükmektedir. Bunun dışında yazar, İngilizlerin Britanya adalarındaki “işgali” sırasında da uyguladıkları yöntemleri ırkçı veyahut en azından Kelt karşıtı bir zihniyet olarak görmektedir (Sayfa 233). Bu bölüm genel olarak İngiltere ve onun “kolonileri” üzerindeki hâkimiyeti ve Fransa Krallığının Kıta Avrupası'ndaki topraklarını nasıl tekrardan geri kazandıklarına dair ufak bir giriş mahiyeti de taşımaktadır.

Kitabın sekizinci bölümü günümüzde de tarih anlatılarında daha fazla yer edinen kadınların, “Kadınlar ve Savaş” başlığı altında incelenmesine ayrılmıştır. Tabii ki Yüz Yıl Savaşları sırasında önemli kadın figürlerinin savaşta etkin rollerde bulunması bu bölümün gerekliliğini ve önemini de artırmaktadır. Bu bölüm genel manada kadınların Geç Orta Çağ boyunca değişen hayatları ve Yüz Yıl Savaşları'nın buna ne denli etki ettiği şeklinde ilerlemektedir. Bölümün ana figürlerinden biri elbette ki Jeanne d'Arc'dır. Jeanne d'Arc (1412-1431) Fransa'daki Domrémy'de köylü bir ailenin kızı olarak doğmuş ve henüz 13 yaşında rüyasında Michael, Catherine ve Margaret gibi azizleri gördüğünü iddia ederek onlar tarafından vahiht Charles'ı Fransa Kralı olarak taç giydirmekle görevlendirildiğini söylemiştir. Charles ile görüşmesi ve askerî seferlerdeki başarıları sonrası kısa sürede şöhreti yayılan genç kız Fransızların topraklarını geri almasında önemli bir figür olarak kalmıştır. Green, Kara Ölümünden (1347-1352) sonraki ilk yüzyılın kadınlar için altın bir çağı temsil ettiğini söylemiştir. Yazar, gerçekleşen büyük nüfus kaybıyla birlikte savaş sonrası kadınların toplumda ekonomik ve sosyal kazanımlar elde ettiğini ifade etmektedir fakat kendisi de elde edilen bu kazanımların uzun süre korunmadığını eklemek durumunda kalmıştır (Sayfa. 251-252). Green'in verdiği örnekler o dönemde kadının konumundan dolayı birbirine tema olarak yakın olmasının yanı sıra, yazarın kadın hakları hakkında işlediği gelişim ve değişim teması farklı bölgelerde de karşılaşılabileceğimiz türden örnekler gibi durmaktadır. Bölüm, Geç Orta Çağda kadınlara biçilen “rollerin” neler olduğunu ve kadınların bu dönemde ne tür hayatlar sürdüğünü görmemiz açısından iyi bir perspektif sunmaktadır.

Dokuzuncu bölüm Yüz Yıl Savaşları'nda “Savaş Esirleri”ne ayrılmıştır. Green'i bu şekilde ayrı bir bölüm yazmaya iten şey muhtemeldir ki esirler bağlamında Yüz Yıl Savaşları'nın özel bir yer işgal ediyor olmasındandır. Özellikle Yüz Yıl Savaşları'nın XIV. yüzyıldaki safhası boyunca İngilizlerin ellerindeki esirler üzerinden psikolojik ve siyasi üstünlük kurmaları savaşın gidişatını etkileyen ana unsurların başında gelmişti. İngilizlerin savaş boyunca esir aldığı birkaç önemli isme baktığımızda: İskoçya Kralları; II. David (1329-1371) ve I. James (1406-1437), Fransa Kralı II. Jean (1350-1364), Orléans Dükü Charles (1394-1465), ve Jeanne d'Arc gibi kişilere rastlarız. Green'in bu bölümde verdiği bu savaş esirleri ve onların

savaş üzerindeki rolleri bölümün temel anlatısını içermektedir. Bununla birlikte Green, tutsakların ne açıdan yararlı olabileceğini üç başlık altında incelemiştir: Mali gelir, esir alınan soyluların ve onların mahiyetindeki kişilerin savaşmamaları durumu ve esir üzerinden siyasi ve diplomatik fayda (Sayfa 282). Elbette yazar, bu alt başlıkları ilerleyen sayfalarda teker teker değerlendirerek bunların savaşa nasıl etki ettiğini izah eder. Özellikle siyasi ve ekonomik etkilerin ne denli büyük olabileceğini II. Jean ve Charles d'Orléans tutsaklığı üzerinden açıklamaktadır. Ayrıca askerî teknolojiadaki değişimin Yüz Yıl Savaşları'ndaki esir sayısının azalması durumunu, barutlu silahlarla birlikte muhabere meydanlarında ölü sayısının artması üzerinden açıklamaktadır.

Eserin son bölümü Green'in Yüz Yıl Savaşları'nın en önemli sonuçlarından biri olarak gördüğü "Ulusal Kimlik" inşasına adanmıştır. Green, bunu okuyucusuna da göstermek adına Castillon Muharebesi'nin (1453) ulusal bir çaba sonucu elde edilmiş milli bir zafer olarak görüldüğünü belirtir. Bunun dışında belli başlı paradigmalardan bu kimlik inşalarını güçlendirdiğini söyler. Paradigmalara örnek olarak Fransızların 1422'den sonra *la mère France* yani Fransa Ana terimini icat ettiklerini İngilizlerinse kendilerinden İngiliz ulusu olarak bahsederek uluslarının koruyucusu olarak St. George'a seslendiklerini aktarmaktadır. Green'in bize sunduğu paradigmalardan ulusların kendi öz bilinçlerini bulması adına oldukça önemli olduğu kabul edilebilir fakat bu dönemdeki kişilerin kendilerini İngiliz ve Fransız olarak tanımlamaları tek başına yeterli olabilir mi diye düşünmek gerekmektedir. Bununla birlikte bu halkların savaş öncesinde de İngiliz ve Fransız kimliklerinin bilincinde olduklarını ve bu tabirleri kullandıklarını yazarın daha sonra örneklemesiyle bilmekteyiz (Sayfa 314). Yani Yüz Yıl Savaşları'nın bu ulus bilincini yaratmasından veya değiştirmesinden ziyade, buna ne açıdan katkı yaptığı bu bölümde aranması gereken asıl soru olarak durmaktadır. Green, ulusal kimlik gelişimini İngilizlerde kraliyet statüsüne bağlı görmekteyken, Fransızlarda bunu "kralların asil kanına bağlanan ulus olma hüneri" olarak görmektedir (Sayfa 315). Ayrıca yazar tezini sağlamlaştırma adına ulusal dillerin gelişimini de Yüz Yıl Savaşları ekseninde incelemeye tabii tutmuştur. Ancak Green'in iddia ettiği üzere "bir ulusal kimlik inşası mevcutsa, bu, "Fransız ve İngiliz krallıklarının ulusal monarşilere dönüşmesi anlamına mı geliyordu yoksa bu dönemde gerçekten bir ulusal bilinç mi oluşmaktaydı?" şeklindeki sorulara cevap aramamız gerekmektedir. Çünkü diğer Avrupa devletleri ve halklarıyla bu durumun karşılaştırılması bize Yüz Yıl Savaşları'nın buradaki farkını daha iyi gösterecektir.

David Green'in kapsamlı bu kitabı okuyucusuna öyküsel bir savaş anlatısından ziyade savaşın sosyal-kültürel taraflarını sunmakta oldukça başarılı durmaktadır. Fakat kitaptaki pek çok bölümde konular, Yüz Yıl Savaşları'yla olan bağlantısını göstermek yerine Geç Orta Çağ boyunca evrimleşen süreci bize aktarmaktadır. Bunun dışında kitap, birincil ve ikincil kaynaklar bağlamında da oldukça kapsamlı bir kaynakçayı içermektedir. Eser akıcı ve sade bir dile sahip olmasıyla da dengeli bir tarih kitabı örneğidir. Muhaberelelerinin siyasi ve askerî, sebep sonuçlarından ziyade, bu dönemi yaşayan insanların durumunun aktarılma çabası dönem ruhunu okuyucunun yakalaması adına oldukça önemli durmaktadır. Tüm bu bileşenleriyle Green, Yüz Yıl Savaşları'nı muhabereleler tarihi bağlamından çıkarıp dönemin sosyokültürel tarihini ön plana alan oldukça başarılı bir kitap ortaya koymuştur.